

220398

AZ ORSZÁGOS NEMZETI KLUB KIADVÁNYAI

71

A VILÁGVÁLSÁG ÉS A MAGYAR ÉRDEKEK

DR. SIPEKI BALÁS KÁROLY

ELŐADÁSA

AZ ORSZÁGOS NEMZETI KLUBBAN

1943. FEBRUÁR 24-ÉN

Ara 1.50 P

BUDAPEST, 1943

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

AZ ORSZÁGOS NEMZETI KLUB KIADVÁNYAI:

1. Egyesületi alapszabályok.
2. *Egyed István dr.:*
Budapest környékének köz-
igazgatási rendezése.
3. *Eöttevényi Olivér dr.:*
Parlamentarizmus és rendiség
Ausztriában.
4. *Tóth László dr.:*
A számnélküli közellenség.
5. *Östör József dr.:*
Széchenyi István a regényhős.
6. *Rohringer Sándor:*
Magyarország világgazdasági
politikája.
7. *Kelemen Kornél dr.:*
A sajtószabadság és a magyar
sajtóreform.
8. *Az Országos Nemzeti Klub*
Évkönyve (1936).
9. *Nizsalovszky Endre:*
A földbirtokpolitika eredmé-
nyeinek biztosítása.
10. *Madarász István:*
Optimizmus, vagy pesszimiz-
mus-e a keresztény világnézet?
11. *Verebélj Tibor dr.:*
Az orvosi válságról.
12. *Varga József dr.:*
Benzingyártás szénből.
13. *Hóman Bálint dr.:*
Közüktatásügyi kérdések.
14. *Eöttevényi Olivér dr.:*
A Közel-Kelet külpolitikája.
15. *Vajda Ákos dr.:*
Hitelproblémák.
16. *Kozma Miklós:*
Gondolatok a háborúról.
17. *Vladár Gábor dr.:*
A jog elhajlása az élettől.
18. *Egyed István dr.:*
Hűség az alkotmányhoz.
19. *Ávedik Félix dr.:*
A büntetőbíráskodás.
20. *Markos Béla dr.:*
Az idegenforgalom állami
irányítása.
21. *Kelemen Krizosztom:*
Szent István király nemzetünk
nevelője.
22. *Kovács Alajos dr.:*
A magyarság jövője.
23. *Stolpa József dr.:*
A szabadság fogalma a magyar
köztudatban.
24. *Tasnádi Nagy András dr.:*
Az ezeréves magyar alkotmány.
25. *Varga József dr.:*
Németország és a nyersanyag-
gazdálkodás.
26. *Illés József dr.:*
A ruszinszkói kérdés.
27. *Johan Béla dr.:*
A racionális egészségpolitika
alapelvei.
28. *Bernát István:*
Szétfoszló demokráciák.
29. *Kelemen Kornél dr.:*
Közvélemény.
30. *Markos Béla dr.:*
A propaganda és az igazság.
31. *Egyed István dr.:*
Politikai nemzet, népi nemzet.
32. *Lányi Márton:*
A reformeszmék és a magyar
alkotmány.
33. *Koós Zoltán:*
A liberalizmus alkonya.
34. *Imre József dr.:*
Az orvosi kartársi kötelesség és
határai.
35. *Szakáts Kálmán dr.:*
Individualizmus és diktatúra.

A VILÁGVÁLSÁG ÉS A MAGYAR ÉRDEKEK

DR. SIPEKI BALÁS KÁROLY

ELŐADÁSA

AZ ORSZÁGOS NEMZETI KLUBBAN

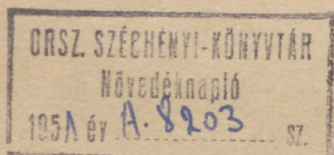
1943. FEBRUÁR 24-ÉN

BUDAPEST, 1943

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

3
220398

1. Az az időszak, amelyben mi élünk, a világtörténelemnek talán egyik legválságosabb időszaka. Különösen közelről érdekli ez hazánkat, mert hiszen a trianoni felosztás után bizonyos erőgyűjtés és területvisszaszerzés után ismét súlyos veszedelmeknek vagyunk kitéve, ismét területünket, létünket kell védeni. Ilyen körülmények között tehát nemcsak minden erőnket kell megfeszítenünk, hogy érdekeinket meg tudjuk védeni, hanem már érdekeink helyes megállapítása, helyes megismerése is döntő súllyal esik sorsunk mérlegébe. Mert minél válságosabb az idő, minél inkább egymással küzdő különféle világnézetek, egymással küzdő különféle nagy ellentétes nemzetközi érdekek, ellentétes erőcsoportok forgatagába került bele a magyarság, annál inkább fontos reánk nézve a helyes érdekítélet, hogy hibát ne kövessünk el politikai állásfoglalásunkban, a helyzet megítélésében, sőt ennél tovább menve, ne kövessünk el hibát abban a tekintetben sem, hogy közvéleményünk és közönségünk a káros felfogásokkal, nekünk nem való javaslatokkal és nekünk kárthozó irányokkal és jelszavakkal legyen telítve, hogy így biztosíthassuk azt az egészséges magyar gondolkozást, amely évszázadokon keresztül a leg-hatalmasabb iránytűje volt a legnehezebb időkben is a követendő helyes út megtalálásának és a jövőben való kibontakozásnak.

Érdekek alatt az ítéletalkotásnak azt a gondolkozásbeli eredményét értjük, hogy többé-kevésbé felismerjük azokat a szempontokat, amelyek hasznunkra, javunkra, bol-

dogulásunkra szolgálnak és azokat is, amelyek kárunkra, hátrányunkra vannak, voltak vagy lesznek, amelyek céljainkhoz közelebb visznek és amelyek céljainktól eltávolítanak. Érdekünkként mindannak a megvalósulása és megmaradása, ami javunkra szolgál és érdekünk mindannak az elmaradása és be nem következése, ami hátrányunkra van és céljainkkal ellenkezik. Ezen az alapon elmondhatjuk mindjárt, hogy a magyarság legnagyobb, talán legalapvetőbb érdeke mindenekelőtt a saját életterületéhez fűződik, ahhoz a területhez, amelyet évezredekken keresztül megszoktunk hazánknak tekinteni. A terület egy-egy nemzet fennmaradásának, nemcsak a leghatalmasabb, de mindenesetre a legnélkülözhetetlenebb tényezője is. Annál inkább van ez így, minél inkább van egy-egy nép arra szorulva, hogy csak egyetlenegy területet tekinthesse a maga hazájának, amelyen nemzeti életét leélheti, nyelvét fenntarthatja és államot alkothat. Egy-egy országnak nemzetiségi viszonyai, vallási megoszlása népességösszetétele gyakran változik és változhat, de mindezek ellenére és mindezek mellett az államalkotáshoz, a nemzeti fennmaradáshoz elkerülhetetlenül megfelelő területre van szüksége minden reális államalkotó népnek, mert megfelelő és maradandó államterület nélkül, legfeljebb paraszitikus társadalmi csoportként élő vándorló nép képzelhető el. Ebből folyólag tehát csak egy bizonyos területnek a megtartása és egy bizonyos nyelvnek a fennmaradása és ki nem halása együttesen adja meg a nemzeti élet és a nemzeti el nem múlás lehetőségét. A magyarság már az itteni honfoglalás előtt érezte a területhez fűződő életérdek fontosságát, már azelőtt kereste a hazát, már azelőtt hont akart foglalni, mert nálánál erősebb népek üldözöttje volt. Végre hogy megtörtént itt a Kárpátok és a Duna medencéjében való honfoglalás, ennek nemzeti területnek fontosságát és szentségét mindig mélyen átéreztük. Tanúbizonysága ennek az

is, hogy királyaink koronázásukkor megesküdtek arra, hogy megvédik és visszaszerzik azt a területet, amelyet magyarországbeli vagy birodalmi területnek tekintünk és tekintünk. De a területhez fűződő érdektudatot még következetesebben és még jobban kifejezésre hozta első nagy királyunknak a magyar terület felosztása tekintetében tett intézkedése, amellyel a magyar területnek ma is alapul szolgáló beosztási rendszerét megvalósította. Már Szent István királyunknak ebbeli államépítő munkája annyira magán viseli a világos magyar érdektudat jellegét, hogy érdemes erről, t. i. a szentistváni vármegyei beosztásról közelebbről is megemlékezni.

2. Sokat beszélnek manapság szentistváni eszmékről, szentistváni gondolatokról, de alig van kétségbevonhatatlanabb tény, amely a szentistváni országalapításra volna visszavezethető, mint országunk területi beosztása. A Szent István által megalapított rendszernek nagy nemzetfenntartó jelentősége elsősorban már magában ennek a területi beosztásnak a tényében megvan. Országunk területének a Szent István által megalkotott beosztása nemcsak az az országrendező tény, amely legkétségtelenebbül az első alapító királyra vezethető vissza, hanem maga, hogy úgy mondjuk a fizikai és kvantitatív értelemben vett területi beosztás, t. i. az egyes vármegyéknek az egész Magyarbirodalom területéhez viszonyított területnagysága és száma az, amely magában véve mindennél fontosabb volt országunk területének a sorsára. A vármegyei autonómiák csak később fejlődtek ki és a vármegye változatos életet élt Szent Istvántól kezdve napjainkig. Történelmünkéből kétségtelenül megállapíthatjuk, hogy az első vármegyék, amint azokat Szent István megalkotta, még nem voltak valamely autonóm testületek. Ezek az autonómiák történelmünk során fejlődtek ki, virágoztak és hanyatlottak, de maga a területi beosztás fennmaradt több mint 900 esztendőn keresztül és

ennek a területi beosztásnak az egész ország területéhez viszonyuló mintegy matematikai jellege volt az, amely ennek a szentistváni alkotásnak oly nagy jelentőséget kölcsönöz. Kétségtelen, hogy hazánk Szent István korában sem volt nyelvi és nemzetiségi tekintetben egységes állam. A magyarságnak számaránya a nemzetiségekhez viszonyítva akkor valószínűleg jelentékenyen jobb volt. Kétségtelenül fennállottak azonban Szent István korában más olyan egységet megosztó tényezők is, amelyek azóta már megszűntek. Itt elsősorban még a magyar régi pogány hit híveire gondolunk, akik szemben az új vallás követőivel, Szent István idejében még egyes területeket jelentékeny tömegekben és jelentékeny területeken tartottak megszállva, hiszen tudjuk, hogy a kereszténységet végleg csak Szent Lászlónak nagyszerű példája és népszerűsége tette az egész nemzeti lelkivilágában is kétségtelenné. A szentistváni vármegyei beosztásnak azonban a mi nemzeti életérdekeink szempontjából nézett legnagyobb fontossága abban rejlik, hogy első szent királyunknak már kétségtelenül fel kellett ismernie, hogy a tartományi beosztás nem nekünk való és hogy ez nemzeti egységünkre rendkívül sérelmes lett volna.

A tartományi beosztás ugyanis országunkat jelentékeny nagyságú, bár kevés számú részekre bontotta volna, kevesebb számú, de nagyobb és önállóbb részekre, mint a vármegyei beosztás. A tartományi különleges érdekek kifejlődése, azoknak autonómiára meg önállóságra való törekvése elkerülhetetlen következménye lett volna előbb-utóbb egy tartományi rendszer felállításának és különösen egy ilyen különféle nemzetiségekből álló országban lett volna különösen alkalmas arra, hogy idővel a tartományokban kiskirályok és csoportok keletkezzenek, akik a maguk és tartományuk érdekét a többi tartományokkal szemben igyekeztek volna nagyra növelni és érvényesíteni, ami csak

a központi hatalom rovására mehetett volna. És valóban, ha a későbbi középkor történetét nézzük, mindenütt azt látjuk, hogy a tartományok partikularizmusra vezettek, aminek legékeesebb példája a szomszédos Németbirodalom volt, ahol ez a folyamat már Szent István idejében is igen erősen érezhető volt. Első királyunknak tehát látnia kellett azt is, hogy ez a partikularizmust megerősítő folyamat, amely szemei előtt folyt le Német- és Olaszországban, nálunk még végzetesebb eredményekhez vezetett volna, t. i. az országnak teljes szétszakadásához. Magyarország ugyanis nyelvben és kultúrában sokkal kevésbé egységes nép által lakott terület volt, mint Németország és Olaszország. A tartományi rendszernek és felosztásnak Magyarországon való bevezetése tehát még inkább magában hordozta volna a felbomlás csíráit. Szent István tehát nem a tartományokra való felosztást, hanem más, a vármegyékre való felosztás területi rendszerét választotta és ebben magában rejlik — szerintem — a vármegyei beosztásnak történelmünkön mindig végighúzódo korszakalkotó jellege, hogy t. i. az országot nagyobbszámú kisebb területű és a központi hatalommal szemben kisebb önállósági és különállási lehetőségeket nyújtó területekre osztotta. (Hasonló elgondolást látnunk a történelemben Franciaországban, amikor a nagy foradalomtól kezdve megszüntették a tartományi beosztást és départementekre osztották fel az országot. A főkülönbség azonban az, hogy Szent István megelőzte a partikularizmust, melyet a franciák utólag szüntettek meg.) A vármegyei beosztásban első királyunk tehát olyan területi beosztást akart adni országának, amely a lehető legjobban kizárja annak a felosztásnak centrifugális jellegét, ami a tartományi beosztásnak mintegy velejárója lett volna. És hogy ez a rendszer bevált és hogy első királyunknak ebben a vármegyei beosztásban igaza volt, annak legnagyobb bizonyítéka az a körülmény, hogy történelmünk folyamán a

Szent Istvántól kezdődő évszázadok alatt nem akadt vármegye, amely az ország területétől el akart volna szakadni. Ellenkezőleg. A vármegyei területeken nem centrifugális autonómiák fejlődtek ki, hanem olyan autonómiák és olyan törekvések, amelyek nem külön jogokat követeltek maguknak, hanem ugyanazokban a nemzeti kiváltságokban való részvételt.

3. A vármegyei rendszer alkotta a legnagyobb ellentétet Magyarország történelmében az oligarchikus különállási törekvésekkel szemben is. A vegyesházbeli királyok alatt is nem a vármegyék, hanem a Csák Máték, az Omodék, a Drugethek voltak azok, akik maguknak külön tartományokat és kiskirályságokat akartak alkotni és a vármegyei rendszer mindig ellenszegült ezeknek a törekvéseknek. Mint már említettem, hogy egész történelmünk folyamán nem akadt olyan vármegye, amely centrifugális lett volna, amely az anyaország területétől el akart volna szakadni. Annyira figyelemreméltó körülmény ez abban a tekintetben, hogy a vármegyei rendszernek történelmi szempontból a legnagyobb fontossága már magában a területi, mondhatjuk fizikai beosztás tényében van, hogy e mellett a szempont mellett másodrendűvé válik az a kérdés is, hogy a vármegyei autonómiák fejlődése mennyiben volt vagy nem volt mindig az ország egyetemes érdekeivel összeegyeztethető. Egészen bizonyosnak vehetjük, hogy ha az országot Szent István négy-öt tartományra osztotta volna, ezek közül egyik-másik az idők folyamán ellenállhatatlanul az elszakadás, a különállás felé sodródott volna. Elég jellemző példa erre Horvátország példája is, amely a maga tartományi önállóságánál fogva, idők folyamán, amint a nemzeti-ségi önállósági törekvések áramlatai felmerültek és megerősödtek, elkerülhetetlenül az anyaországgal szemben való különállás vagy különválás sodrába is került. Ezzel szemben a vármegyék fejlődése, amelyek nem valami tartományi

közvetítéssel, hanem közvetlenül képezték részét az egész magyar állam területének, egész történelmünkön keresztül homogén jellegű volt a magyar nemzeti fejlődéssel és a nemzeti kivánalmak alakulásával. A vármegyék nemessége, sőt később a jobbágysága ugyanazokat a jogokat, kiváltságokat, előnyöket követelte a maga számára. A vármegyékben fejlődött és a vármegyékben élt a legmakacsabbul az una eademque nobilitas gondolata is, amely annak az árvai és turócmegyei nemesembernek ugyanazokat az ideálokat állította szeme elé, mint pl. a szerémi vagy varasdmegyei nemesembernek. Ugyanazokban a kiváltságokban, ugyanabban az autonómiában akart minden vármegye részesedni, ugyanazon magyar nemzeti kiváltságokban, ugyanazon nemesi előjogokban. A vármegyék egymást támogatták ezekben az egységes és hasonló törekvésekben és így a vármegyei gondolat az egység, az azonosság, az azonos magyar nemzethez való tartozás megtestesítője és kiteljesedése lett. Ezzel nem azt akarjuk mondani, hogy a vármegyei fejlődésnek nem voltak hátrányai, nem voltak fonák oldalai, de igenis hangsúlyoznunk kell azt, hogy mindezek dacára a vármegyék a nemzeti egységnek hordozói lettek és nem pedig a centrifugalizmusé és a partikularizmusé.

Mélyen tisztelt uraim, ez intőjel nekünk a jövőre nézve is, a magyar érdekek felismerése szempontjából, különösen a területhez fűződő érdekek felismerése szempontjából, mert felfogásom szerint akárhogy alakul a vármegyei autonómiának a kérdése, vagyis akármennyire a központi hatalomnak a pusztá szervei is a vármegyék, avagy központi hatalommal szemben bizonyos autonóm jogokat is hordozó testületek, már maga az a körülmény, hogy országunk vármegyékre van-e osztva maradéktalanul, vagy pedig tartományokra is, nem közönbös az ország területi egységének megóvása szempontjából. Az ország területi egy-

ségét ugyanis nemcsak külföldről jövő elragadni vágyó erők, hanem belső feszítő erők is veszélyeztethetik és mindezenre a legnagyobb feszítőerőt jelentené az centrifugális értelemben, ha pl. egy tartományi felosztás következtében az illető tartományok önállóvá válási vagy elszakadási törekvései jutnának kifejezésre. Különösen megfontolandó ez a szempont a nemzetiségi területekkel és nemzetiségi törekvésekkel kapcsolatban. Gondoljunk csak e részben egy különálló ruszin tartományra, mely egyre szélesebbkörű autonómiát akarna és a mögötte lévő vagy százötvenmillió lakosú hasonlóan szláv területre. Azt hiszem, nem kell erről a körülményről több kommentár.

Nekünk tehát nem való a tartományrendszer, a nagy zsupa, a nagy kerület vagy hasonló területi beosztás. Mégpedig a súlypont a területi beosztás fizikai tényén és matematikai nagyságán nyugszik. Mert egy nemzetiségektől lakott tartományban, amely az ország területének nagyobb részét foglalja le, sokkal nehezebb a centrifugális törekvések leküzdése, mint a kisebb és izoláltabb vármegyei területi egységekben.

4. Hogyha már oly nemzeti és országos érdekeinkről van szó, amelyek megvédése vagy érvényesítése a várható alakulások és újjárendezések során aktualis probléma, nem árt kitérnünk a gazdasági szuverénitáshoz fűződő nagy nemzeti érdekünkre sem. Évtizedeken keresztül folyt a hare Ausztriával szemben az önálló vámterületért. Országunk iparosodása, vagyis magasabb gazdasági fejlettséghez jutása teljesen meg volt bénítva az osztrák-magyar monarchia területén belül, mert az ipar megteremtéséhez mindenütt szükséges védővamos politikát csakis a gazdasági önállóság legelengedhetetlenebb fundamentuma: az önálló vámterület alapján lehetett folytatni. Az önálló vámterületért folytatott politikai harcaink során a gazdasági önállósághoz fűződő érdekünk meglehetősen erősen kifejezésre

jutott és elég széles körökben tudattá is vált. Ennek az érdektudatnak az elmosódása a legveszedelmesebb dolog volna most, éppen akkor, amikor a jelenlegi világháború során Európának vagy az egyik vagy a másik oldalról való újjárendezése várható. Ha már az Ausztriával való közös vámterületbe szorításunk nemcsak gazdasági önállósági törekvéseinket, hanem egyáltalában egy magasabb fejlettségű gazdasági stádiumba való jutásunkat is annyira megakadályozta és az erre való törekvéseket annyira illuzóriussá tette, méginkább óvakodnunk kell egy még hatalmasabb intézményesített gazdasági függésbe kerülnünk. Más szóval, méginkább óvakodnunk kell attól, hogy egy Ausztriánál sokkal hatalmasabb államnak vagy gazdasági területnek pusztá kiegészítő részévé váljunk. A nagyobb gazdasági egységek jelszava, amelyekre annyi hivatkozás történik, nemzeti érdekeink szempontjából csak akkor jelentene miránk magyarokra nézve is előnyt és igazságot, hogyha ebben a nagyobb gazdasági egységben tömörült népek és területek mindenike azonos törekvésű nemzeti és állami szempontból homogen terület volna. A nagy gazdasági egység tehát még nem jelent érdekegységet is olyan területre nézve, amelyek abba bele vannak kényszerítve a nélkül, hogy az odavaló beletartozás érdekeiknek is egyenlő azonosságát jelentené. Így pl. az osztrák-magyar monarchiában mint gazdasági egységben nem volt meg az érdekegység Magyarország számára, mert Magyarország gazdasági szuverenitásának, öncélúvá válásának, iparosodásának, magasabb gazdasági fejlettségi stádiumba való jutásának céljait nemcsak hogy nem szolgálta, hanem megakadályozta. Ha tehát már az osztrák-magyar monarchia mint vámterület és nagyobb gazdasági egység nem felelt meg a magyar gazdasági érdekeknek, még veszedelmesebb lehetne a helyzet egy sokkal hatalmasabb gazdasági egységbe való belekényszerülés esetén miránk nézve, mert bár-

melyik nagyobb gazdasági egység is csak azoknak a területeknek és államoknak lehet az érdekük, amelyek ennek folytán gazdasági szuverenitásukat, öncélú és önálló gazdasági politikájukat is nagyobb területen, nagyobb gazdasági egységben tudják érvényesíteni. Amennyire érdeke a vezető, a túlnyomó erejű nemzetnek egy nagyobb gazdasági egység, éppúgy nem lehet érdekük az olyan gazdasági területeknek vagy államoknak, amelyeknek a gazdasági szuverenitása ebbe a nagyobb gazdasági egységbe belefuladna, vagy amelyet az illető csatlakozó állam feladni kénytelen volna.

5. Minden érdekérvényesítésnek és így a politika és a gazdasági élet terén való érdekérvényesítésnek is nélkülözhetetlen előfeltétele, hogy ezeket a legfontosabb életérdekeinket helyesen fel tudjuk ismerni. Amikor a magyarság évszázadokon át küzdött nemzeti önállóságáért az osztrák birodalmi törekvések ellen, ennek a küzdelemnek kétségtelenül racionalisztikus alapja volt az, hogy ősünk a magyarság fennmaradásához fűződő nemzeti, nyelvbeli és faji érdekeiket helyesen meg tudták ítélni és hogy ez az érdektudat élt és el volt terjedve a magyarságban. Egész történelmünk igazolja, hogy azok a küzdelmek, amelyeket évszázadokon át folytattunk önállóságunk érdekében az osztrák elnyomás ellen, legfontosabb nemzeti érdekeinkhez fűződtek. Mert az osztrák törekvések megvalósulásai nemcsak közjogi önállóságunkat, hanem egyúttal nyelvbeli és nemzetiségbeli magyarságunkat is egyre kisebb térre szorították volna és azokat végül talán ki is irtották volna, hogyha ezekben a küzdelmekben alul maradunk. A magyar nemzeti küzdelmek tehát a magyar népnek, a magyar nyelvnek és a magyar fajtának létért való küzdelmei is voltak. Ennek a felismerése és a beidegződése volt az a tényező, amely olyan szívós ragaszkodást váltott ki önállóságunkhoz és nemzeti szuverenitásunkhoz, amelyet

semmiféle kívülről jövő hatalom és nyomás elhallgatni nem tudott. Nagyon fontos, hogy ez a jövőben is így legyen és hogy semmiféle kívülről jövő életformának vagy berendezési formának szuggestioi kedvéért le ne mondjunk azokról az intézményekről és biztosítékokról, amelyek nemzeti létünk és nemzeti különállásunk szempontjából eddig nélkülözhetetleneknek és fontosaknak bizonyultak. Nagy érdekünk tehát annak az egészséges magyar ítélőtehetségnek, annak a józan magyar érdektudatnak a fennmaradása, amely annyira hozzájárult a magyarság fennmaradásához is történelmünk folyamán. Ennek a magyar érdektudatnak és ehhez az érdektudathoz fűződő kritikának és ítélőtehetségnek a fennmaradása és megléte a jövőben is csak úgy képzelhető el, ha módunk van annak kifejezését is adni, erre vonatkozó aggályainkat, óhajainkat a magunk körében megvitatni. Ez más szóval nemzeti és állami önállóságunkhoz és szabadságunkhoz fűződő alkotmányosságunk érdekének a fontosságát is jelenti.

Ha nyitott szemmel figyeljük a legújabb korok lelki világát, akkor lehetetlen letagadnunk, hogy az élet legkülönbébb terein tapasztalható szervilizmus szintén terjedőben van. Összefügg ez a viszonyok sanyarúságával, a független emberek megfogyásával és a válságos időknek azzal a természetével, hogy ilyen időben az emberek egyre több téren várnak segítséget az államtól, meg a különféle hatalmaktól és erőtenyezőktől, amely utóbbiak viszont egyre nagyobb nyomást gyakorolnak az emberekre politikai és gazdasági téren egyaránt. Alkotmányosság nélkül azonban ez a szervilizmus még nagyobb volna, mert hiszen akkor nem volna többé olyan helyek, olyan fórumok sem, ahol bajainkat megvitatni és sérelmeinket szóvátenni lehetne. Mindez csak jobban aláhúzza nemzeti és állami szuverenitásunkhoz fűződő érdekünk nagyságát is. Elmondhatjuk, hogy minekünk magyaroknak nemzeti önállóságunk az egyéni

szabadságnak, meg a gondolatbeli és szellemi szabadmozgásnak és nagyobb mértékben garanciája, mint más nemzeteknél, mert hiszen mi csupa idegen nyelvű és fajú más népek közé vagyunk beágyazva, úgyhogy nemzeti önállóságunk veszedelmei egyúttal a magyar nyelv és magyar fajta fennmaradásának is sokkal inkább való fenyegetését és veszedelmeit jelentik, mint más népeknél. Nem érdekünk tehát semmiféle idegen politikai beavatkozás szerződésileg vállalt nemzetközi kötelezettségeinken kívül.

6. Ha már maradandó nemzeti érdekekről beszélünk, akkor sohasem szabad szem elől téveszteni azt, hogy a magyar érdekeknek és igényeknek mindig csak a szuveren törvényhozói testület felelt meg, nem pedig valamely tanácsadó testület és tulajdonképen ez volt már rendi alkotmányunknál is alkotmányos küzdelmeink során a vezető elv és a vörös fonal. Ezért az országgyűlés szuverénításának legfőbb gyakorlati kifejezőjét: az adó és katona megszavazás jogát sohasem adtuk ki a kezünkől. Az abszolutizmus és a diktatúra nem véletlenül ellenkezik a magyar felfogással, mert nálunk egy ilyen abszolutisztikus rendszer bevezetése egyenesen halálos nemzeti katasztrófa volna. Képzeljünk el csak egy ilyen abszolutisztikus Magyarországot és gondoljuk csak el az ebből folyó közelebbi és távolabbi következményeket. Mi nehéz nemzetközi nyomás alatt állunk és ellenséges környező államokkal is vagyunk körülvéle. Nálunk tehát egy diktatura, vagy diktatúrára hajló rendszer először azt jelentené, hogy a hivatalos kormányzat kifelé nem tudná kellő erővel érvényesíteni, nem tudná megvédeni történelmi jogainkat, kénytelen volna állandóan eltérni ezenkívül azt is, hogy esetleg egyes kedvezőbb helyzetben lévő nemzetiségek államot alkossanak az államban és végeredményben idegen provinciává tegyék országunkat, vagy legalább is az országnak azt a részét, amelyben lakunk. De ami tán még ennél is fontosabb ezek-

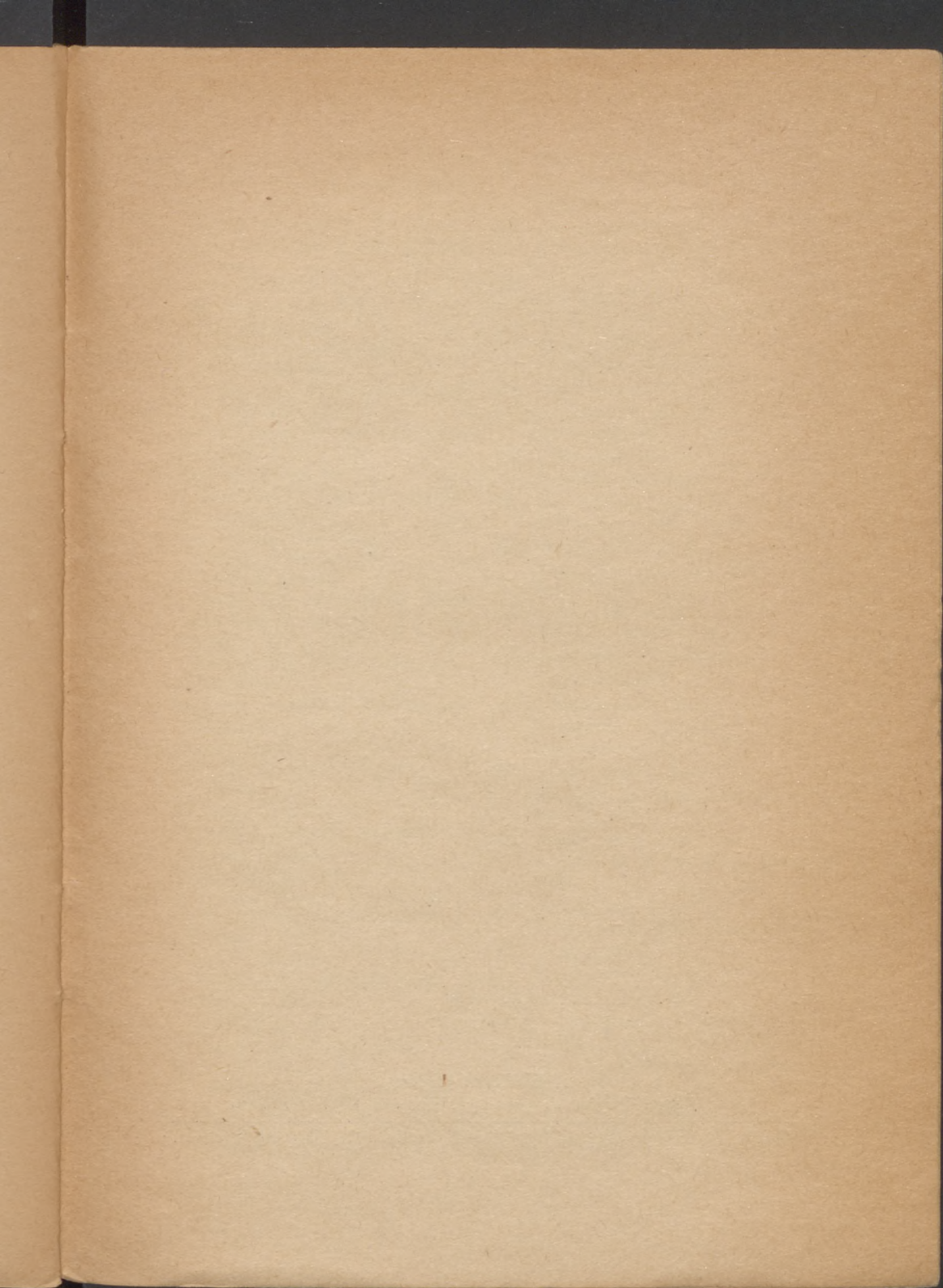
kel a nehézségekkel szemben, nem volna többé hely, nem volna megfelelő szerv, nem volna intézmény, amelynek kereteiben jogainkat, nemzeti érdekeinket hangoztatni lehetne, amelyben meg lehetne beszélni sérelmeinket, kritikával kísélni a miránk sérelmesnek látszó terveket, javaslatokat, rendelkezéseket. Egy nagy, hatalmas nemzetnél a parancsuralmi rendszer hatása nem az, ami volna egy kis, expontált, sokfelől nemzeti szempontból nyomás alatt álló nemzetnél. Hogy aztán ezt a rendszert tekintélyuralminak vagy parancsuralminak, vagy bárminek nevezzük is, mellékes, fődolog a lényeg. A mi sok nemzetiséggel bíró, expontált helyzetű és összetételű országunkban egy ilyen abszolutisztikus rendszernek egészen más volna a hatása, mint egy egészségesebb, nagyobb, hatalmasabb államban. Ott esetleg a nagyobb rend és fegyelem rendszere lehet az, azt azonban erősen kétlem, hogy ez volna nálunk is. Fonák helyzetünkben, a reánk nyomást gyakorló és esetleg területi igényeket is tápláló földrajzi környezetünkkel szemben a magyar parlament szuverénitása és vele az önállóság és alkotmányosság szelleme és gyakorlása úgyszólván az egyedüli védekező bástya, amely — akárhogy vesszük és akármilyen gyarló is — mégis erős és hatalmas és semmi mással nem pótolható intézmény, mely erőt, bizalmat adó forrás és a legalkalmasabb eszköz arra, hogy saját népességünkben, saját társadalmunkban fenntartsuk a magyarnak lenni, magyarnak megmaradni akarás és az önálló magyarnak lenni akarás szellemét és ezt átörököítsük és ne engedjük kiveszni. Tulajdonképen ezek az alapvonások meg voltak már rendi országgyűléseinkben is, t. i. meg volt ott is mindig az a törekvés, hogy a legfontosabb dolgainkról, érdekeinkről való rendelkezési jogainkat megvédelmezzük és hogy törvényhozásunk ezekről soha le ne mondjon. A parlamentarizmusnak a legfontosabb fundamentuma: a szuverén magyar törvényhozói testület igénye lényegében

meg volt már a rendi országgyűléseken is és nagy érdekünk, hogy ez megmaradjon a jövőben is. Ezzel szemben a korporációs vagy másképen nevezett rendszerek legfeljebb tanácsadótestületek, de a gyakorlati példákban csak olyan tanácsadótestületek, ahol a tanácsadás lehetősége sincsen meg. Alig egyebek ezek, az államfő parancsait némán átvevő testületeknél, amelyek sohasem lesznek minékünk valók.

7. Mélyen tisztelt uraim, a magyar nemzet sorsa, annak exponált, erősebb, hatalmasabb népek közé való beágyazott volta, valamint a múltból és jelenből vonható az a tanulság, hogy a mi országunkon a legkülönbélebb népek akartak folyton osztozni, legfontosabb érdekeink helyes megismerését, azok állandó tudatát és el nem tévesztését nemcsak rendkívül fontossá teszik, hanem — mondani merem, még fontosabbá teszik, mint más szerencsésebb helyzetben lévő népeknél. Különösen nagyfontosságú dolog ez, ilyen világválságokkal kapcsolatos időszakban, amikor egy hibás magatartás, egy hibás politikai iránynak a követése helyrehozhatatlan, sőt nemzeti bukásunkkal járó következményeket jelenthetne. Azért egészségtelen dolognak kell tartanunk azt is, hogyha érdekeinket elhallgatjuk, azokról nem beszélünk, nem igyekszünk azoknak tudatát minél szélesebb körökben elterjeszteni. Sokszor nem is valami fontosabb okok és körülmények miatt történik meg ez, hanem bizonyos álszeméremből, bizonyos másoktól átvett szugestio hatása alatt. Így pl. nagy hibának kell tartanunk azt, hogy pl. az ú. n. liberális korszakban a magyar társadalom jelentékeny rétege, mondhatjuk annak legközvetlenebbül érdekelt rétege, a magyar középosztály és a magyar értelmiség elhallgatta, megemlíteni szégyenlette a feltörekvő zsidósággal szemben fennálló önvédelmi érdekeit. Erről csak suttyogva, négy szemközt lehetett beszélni, csupán álszeméremből nem illett észrevenni, hogy ebben a

tekintetben érdekeink is vannak és szinte a bontonhoz tartozott semmit meg nem látni, semmit észre nem venni és a türelmes birka módjára viselkedni. Érdekeinknek ez az elhallgatása nagyon megboszuulta magát. A viszonyoknak és időknek megváltozásával arról, amit elhallgattunk és csak suttogva beszéltünk, annál több szó esik most és sokszor a szóáradatban elvesznek maguk a tettek is. Merem mondani, hogy igenis olyan időket élünk, olyan válságos időket élünk, amikor nagy nemzeti érdekeinknek számontartása létfenntartási kötelességünk. Hogy ezt teljesíthessük, ahhoz szükséges annak a régi magyar egészséges judiciumnak, ítélőtehetségnek az újra visszaszerzése, annak az éleslátásnak újra nemzeti közkincsünkkel tétele, amely a múlt századain keresztül vörös fonalként vonult át a magyar nemzet életén. Ez az egészséges magyar érdekítélet meg tudta különböztetni a nagy dolgokat a kis dolgoktól, a lényegeset a kevésbé fontostól, úgyhogy a régi magyar világban bizony lehetetlenné váltak volna azok az emberek, akik olyanféleképpen nyilatkoztak nemzeti területünk egy-egy darabjáról, hogy minek is nekünk az a Muraköz, vagy ez vagy az az országrész. „Nekünk“ alatt akkor az egész, a teljes magyar nemzetet, az egységes magyar országot értették, amelyben minden más fogyatkozások dacára is megvolt annyi egészséges öntudat, mely magától értetődőnek tartotta, hogy aki ebből az egész területekből elszakít egy darabot, a szívünkben is kitép egy darabot, és ugyanúgy aki alkotmányunkból, önrendelkezési jogunk gyakorlatából és nemzeti öncéluságunkból kitép egy részt, szintén a magyar lélekből és a magyar szívből is kitép egy darabot. Ezen a téren tehát nincs megalkuvásnak helye és mindennél nagyobb érdekünk, hogy a magyarságnak se vére, se fajbeli összetétele, se agyveleje ne híguljon fel annyira, hogy ezekről a nagy érdekeinkről bármikor is megfeledkezzék.

A kiadásért felelős:

Dr. Egyed István, az Országos Nemzeti Klub főtthkára.

42.582. — Királyi Magyar Egyetemi Nyomda. (F.: Thiering Richárd.)

36. *Kállay Tibor:*
Katolikus elvek a közgazdaságban.
37. *Némethy Imre dr.:*
Az állampolgársági jog legújabb fejlődése.
38. *Östör József dr.:*
Széchenyi a fajvédő.
39. *Kresz Károly dr.:*
A háború pénzellátása.
40. *Vladár Gábor dr.:*
Fejlődik-e jogunk vagy tesped?
41. *Raffay Sándor dr.:*
A zsidókérdés története Magyarországon.
42. *Szebeny József dr.:*
A székesfőváros szociálpolitikájának fejlődése.
- 43—44. *Mikecz Ödön dr.:*
Alkotmányreform.
45. *Eöttevényi Olivér.:*
Nemzeti vagy nemzetiségi állam lesz-e Magyarország?
46. *Kelemen Krisztoztom.:*
A magyarság lelki egysége.
47. *Szabó Imre:*
Magyar önismeret és magyar önbizalom.
48. *Egyed István:*
Magyar jellem és magyar alkotmány.
49. *Kelemen Móric:*
Érdekképviselések reformja.
50. *Herczeg Ferenc:*
Nemzeti színjáték.
51. *Rohringer Sándor:*
Gróf Széchenyi István műalkotásai.
52. *Sipos Sándor:*
Az ipari nyersanyagok megoszlása a világon.
53. *Egyed István dr.:*
A parlamentarizmus sorsa.
54. *Kelemen Kornél dr.:*
Az új Európa és Magyarország.
55. *Koos Zoltán:*
A totalis háború pénzügyi feladatai.
56. *Marschall Ferenc:*
A szociális gondolat és valóság-szemlélet.
57. *Markos Olivér dr.:*
Az új Európa közlekedési joga.
58. *Hindy Zoltán dr.:*
A jogászshivatásról.
59. *Madarász István dr.:*
A hősiesség eszménye és a kereszténység.
60. *Voinovich Géza dr.:*
Irodalmi kérdések.
61. *Az Országos Nemzeti Klub*
Évkönyve (1942).
62. *Preszly Elemér dr.:*
A magyar piaristák háromszáz éve.
63. *Kresz Károly dr.:*
Háborús pénzügyek.
64. *Mendelényi László dr.:*
A statáriumból.
65. *Eöttevényi Olivér dr.:*
A császári ármádiától a nemzeti hadseregig.
66. *Lázár Andor dr.:*
Magyar gazdasági kérdések a háború után.
67. *Sipos Sándor dr.:*
A mű- és pótanyagok jelentősége.
68. *Csánk Béla dr.:*
A jog tükröződése a köznyelvben.
69. *Markos Béla dr.:*
Magyar-e Budapest?
70. *Pataky Tibor dr.:*
A nemzetiségi kérdésről.
71. *Sipeki Balás Károly dr.:*
A világválság és a magyar érdekek.

3' - on Epistola 27.